

Enajsta šola v knjigarni

Prof. dr. Jurij Kunaver

Beneška Slovenija, iluzija in realnost, 2. del

Terske doline, na najzahodnejši meji slovenstva - Sam Buoh nam jih je dal

Torek, 7. marec 2017, ob 11.00 uri
Knjigarna Konzorcij, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Hribovito območje globoko vrezanih Terskih dolin in porečja potoka Karnahtha, z občinama Bardo in Tipana, imenujemo Zahodna Benečija. Z nad 1500 m visokim grebenom Velike gore (Gran monte) in Mužci je ostro omejena na severu, na Nadiške doline na vzhodu pa meji z vzpetinami Ivanec (M. Joanaz), 1168 m, Krnico (Karnica), 991 m, Javorjem (Jauar), 1094 m in Čufine (M. Cripia), 1094 m. Ker je reka Ter kljub njenemu pogostemu izginotju v prod Furlanske nižine v resnici desni pritok Soče, sodi vsa Beneška Slovenija načeloma še v Posočje, v najširšem pomenu te besede.

V teh krajih se slovensko besedo sliši vse redkeje. Na čelu dolgoletne borbe za njen obstoj je prof. Viljem Černo, dobitnik Štrekljeve nagrade (2010) in literarne nagrade Vstajenje (2013), znameniti beneškoslovenski »Čedermac«, ki je desetletja po drugi svetovni vojni izkusil vsakovrstne nacionalistične mahinacije, da bi Slovence na tej najzahodnejši meji dokončno utišali. Na predavanju se bomo še posebej dotaknili njegovega lika in njegove domoljubne poezije.

Veliko bolj kot v vzhodni slovenski Benečiji postajajo vasi v teh odročnih in tudi manj odročnih krajih plen odseljevanja v prijaznejše nižinske furlanske kraje, kar je še posebej pospešil furlanski potres leta 1976. Pogojev za dostojno življenje ni veliko, ker je svet hribovit, zadnja desetletja močno zaraščen in za moderno kmetijstvo neustrezen, dolinska dna pa so ozka. Turizma skoraj ni, razen v zvezi z zanimivo Novo jamo pri Zavarhu. Da bi te odročne kraje odprli razvoju, bi bili potrebni pogumni ljudje, precejšnja sredstva in poseben inovativni pristop. Za gosteje naseljene nižinske kraje okoli Čente (Tarcenta) je Zahodna Benečija še vedno pomembno potencialno rekreacijsko območje, od koder tudi ni daleč do bovškega Posočja.

Enajsta šola v knjigarni je plod programskega sodelovanja med Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje in knjigarno Konzorcij.